

bosanskih železnicah prepričan, da je vse skupaj le „farbarija“.

Sladkor.

Že par tednov se vrše pogajanja vseh interesovanih držav zaradi znižanja cen sladkornim izdelkom. Glavne konference so v Bruselju kamor so poslale prizadete države svoje zastopnike, a pododseki bogatih tovarnarjev se vršijo tudi na Dunaju, v Berlinu itd.

Avstrija igra tudi v tem vprašanju žalostno vlogo zagovornika bogatašev, oderuhov napram revnim konsumentom. Prepornost v sladkornem vprašanju bi se bila že davno dognala, če bi ne bilo nasprotovanje od strani Avstrije, oziroma pooblaščenih odposlancev.

Večina konsumentov pač niti ne sluti, kakšno nezaslišano oderuštvo se godi ravno s sladkorjem. Kakor znano, znaša pri nas povprečna cena kilogramu sladkorja 42 do 44 kr., dočim je vreden po proizvajalni ceni k večjemu 14 kr. Cena sladkorju se potemtakem na potu iz tovarne v prodajalno — potroji.

Napačno pa bi bilo soditi, da se bogatijo pri tem trgovci. Njihov zaslužek pri prodaji je upravn neznamen. Z oderuškimi dobičkom 26 krajcarjev se delijo kartelirani tovarnarji in — država. In sicer si vzame država 19 kr. užitninske doklade, zato pa daje bogatim oderuhom, ki si vzamejo že itak 9 kr. pri kilogramu še takozvane izvozne premije v visokosti mnogih milijonov. Zakaj pa bi tudi država ne pitala z denarjem davkoplačevalcev že itak presite „sladkorne barone“, ko ji vrže to vzajemno odiranje celih petinšestdeset milijonov kron, dočim vtaknejo v žep tovarnarji tudi še vedno lepo svotico — 62 milijonov kron.

Nič bi ne rekli, ako bi se tako nečuveno obdačevala kaka športna konzumacija. Toda sladkor pripada k živežu, k zelo potrebnemu in vsakdanjemu živežu, kakoršnega konzumira — v pomanjkanju zadostne tečne hrane — največ revni sloji.

Žalostno je opazovati, kako hipnotizira in — terorizira dobrih 200 tovarnarjev v naši državi javno mnenje v najvišjih krogih, tako, da je prav lahko mogoče, da jim sledite na limanice dunajski zbornici, dočim nima vesoljno prebivalstvo kot nezaslišano obdačeni konsument zagovornika v kritičnem času.

Lahko si mislimo, da je izbrala vlada za odposlance v Bruselj take moše, ki bodo glasovali točno po sprejetih direktivah. Zato se pogajanja tudi tako dolgo zavlačujejo. Ako pa se vkljub temu doseže, da se neznosna krivica vsaj deloma odpravi, ne bo za sluga Avstrije, nego Angleške in Nemčije.

Najbolj se je upirala naša država, oziroma njeni uslužni sokrivci odpravi sladkorne premije. Končno

pa se je vendar morala udati, da se zgodi to vsaj s 1. septembrom l. 1903. Seveda se je takoj zbrala „svobodna zveza“ sladkornih industrijcev na Dunaju ter protestirala, da bi se Avstrija udala nemškimi in angleškimi zahtevam.

Angleška je takoj ponudila znižati carino na sladkor od 10 na 5 frankov. A čudo, tudi to ni bilo Avstriji všeč, temuč je zahtevala, naj se zniža polagoma do 1. septembra l. 1903.

Politični pregled.

Državni zbor. — Ker poslanska zbornica že šest let ni imela proračunske razprave, je bilo pač misliti, da bo letošnja proračunska razprava posebno zanimiva. To upanje se ni izpolnilo. Razprava ni bila samo dolgočasna, ampak tudi plitva. Izmed slovenskih poslancev sta govorila dr. Ferjančič in dr. Ploj, ki sta se bavila največ z rekriminacijami. V sredo je bila generalna debata končana in se je začela specialna debata. V generalni debati se je oglasil tudi ministrski predsednik, o čigar izvajanjih govorimo v uvodnem članku.

Izjemno stanje v Trstu. — Odsek, ki ga je izvolila poslanska zbornica glede izjemnega stanja v Trstu, je izposloval podaljšanje prvotno mu dovoljenega roka za poročanje. Podaljšal se mu je rok do 5. marca. Laški poslanec Hortis je v odseku zahteval, naj se neke priče pokličejo na Dunaj, oziroma naj gre poseben pododsek v Trst, da tam priče zasliši, a ta predlog najbrž ne bo sprejet.

Rusija. — Zadnji čas so bili v Petrogradu, v Harkovu, v Kijevu in v drugih krajih zopet jako resni nemiri, ki so bili seveda z oboroženo silo zadušeni. Zunanji povod tem nemirum je bil Tolstoj, a v resnici so to bile socialne revolte, kakoršne se že nekaj let sem na Ruskem vsak čas ponavljajo. No, če hočemo po pravici govoriti, moramo priznati, da se v ožgled na Ruskem vladajočim razmeram tem revoltam ni čuditi.

Srbija. — Te dni je prišel v Beligrad črnogorski minister zunanjih del, vojvoda Vuković. Povodom njegovega potovanja je priobčil „Glas Crnogorca“ članek iz pod peresa črnogorskega kneza, kateri članek pravi, da so mej Črnogoro in mej Srbijo poravnane vse difference in da še misliti ni, da bi Črnogora podpirala Karagjorgjeviće proti Obrenovićem ali da bi črnogorski princ Mirko imel namen, srbskega kralja izpodriniti in njegovo mesto zasesti. Vojvoda Vuković je prišel v Beligrad, da tam podpiše mej Srbijo, Bolgarsko in Črnogoro sklenjeno vojno konvencijo, ki more imeti samo namen, preprečiti prodiranje Avstrije čez Novi Pazar proti jugu, proti Solunu.

Italija. — V zadnjem času se je italijansko delavstvo začelo prav močno gibati, tako da so vladni krogi v opravičenem strahu. Zlasti je postal nevaren štrajk v Turinu, kjer je prišlo do resnega spopada mej delavci in mej vojaštvom. Tudi anarhisti so se začeli dvigati in so v Turinu dva orožnika na cesti umorili. Ker se je vrh tega bati generalnega štrajka vseh železničarjev, je vlada odredila militariziranje železničarjev in zajedno sklicala v svrhu vzdrževanja javnega miru jeden letnik rezervistov pod zastave.

Španjska. — Minoli teden je bila v Barceloni iz štrajka nastala prava revolucija. Anarhisti so več dni strahovito divjali. Vlada je na to razglasila obsedno stanje in s svoje strani s strahovito krutostjo zatrla ustanek. Več sto oseb je bilo ustreljenih in ranjenih. Revolucije je konec, generalni štrajk pa traja še dalje.

Angleška. — Z južnoafriškega bojišča ni nikacih posebnih novic. Tu in tam so bile sicer praske, a zanesljivega,

se o njih ničesar ne ve. Važnejša je novica, da se je angleška liberalna stranka razcepila. Lord Roseberry je akceptiral imperijalistični program Chamberlainov in se odpovedal home-rule za Irsko. Vodja liberalne stranke v poslanski zbornici pa se je izrekel proti temu. Liberalci imajo 150 mandatov, Ker lord Roseberry ni član poslanske zbornice, ne more imeti na stranko tistega vpliva, kakor nje dosedanji vodja Campbell-Bannermann in pritegne vsled tega k večjemu kaci 30 poslancev za seboj. Kakega pomena bo razcepljenje stranke, se dejanski pokaže šele pri prihodnjih volitvah.

Amerika. — Ta teden se mudi brat nemškega cesarja, princ Herik v Združenih državah. Namen njegovemu obisku je, omogočiti alijanco mej Združenimi državami in mej Nemčijo, kot protitežo proti angleško-japonski in rusko-kitajski alijanci.

Narodno gospodarstvo Srbije.

(Konec).

Kraljestvo Srbsko je v teku zadnjega četrtsotletja 19. veka moralo prebiti hudih viharjev politične in gospodarske naravi, kateri so državo močno pretresli v njenih temeljih in kateri so pustili za seboj težko breme državnih dolgov, ki ležijo kakor mora na davkoplačevalcih. Po sklepu meseca julija 1901 je znašal srbski državni dolg nominalno 441.602 milijona dinarjev, od katerih je še nepokritih 42.002 milijona dinarjev. Ali že tolika višina državnega dolga je dokaz, da se nahaja v Srbiji virov, kateri so zadostna podlaga zaupanju, kakoršno morajo imeti visoki finančni zavodi do države, katerej posojajo denar, po drugi strani pa je dokaz o zavednosti srbskega naroda in njegova voditeljev o svojih dolžnostih dejstvo, da država pri vseh svojih nesrečah redno plačuje svoje obveznosti.

V kljub temu pa je skušal neki bivši srbski državnik podreti kredit svoji državi z navajanjem napačnih dat o srbskem denarnem gospodarstvu in je tako igral nekako vlogo narodnega Herostrata. (Ali tudi ne — ob času strahovlade Milana! Opomba uredništva.)

Da podatki omenjenega državnika — jednega bivšega srbskega finančnega ministra — najbrže niso točni, izkazuje sledeči razpregled državnega dolga iz 1. 1899. meseca julija:

Ostalo dne 1. julija 1901.

Posojilo	Nominale	Dinarjev
1. 5 % posojilo v Rusiji iz leta 1876.:	6,810.000	3,750.000
2. 2 % loterijsko posojilo > > 1881.:	33,000.000	23,815.000
3. 5 % posojilo za zastavne listine zakladne uprave > > 1886.:	12,000.000	9,329.500
4. posojilo na žreb tabak) > > 1888.:	10,000.090	9,520.000
Odnos	61,810.090	46,414.500

Prenos	61,810,090	46,414.500
5. 4 % konvert: posojilo iz leta 1895.:		
a) konvent. delež.	281,664.000	311,124.000
b) nekonvert. delež.	27,648.000	3,639.000
c) lombard.	45,980.000	34,697.000
6. 6 % posolilo za jedno železnico v Belgradu iz leta 1897.:	1,000.000	715.000
7. 2 % posojilo v srebru od narodne banke > > 1896.:	10,000.000	6,891.306
8. 5 % posojila na podj. > > 1899.:	11,500.000	9,820.000
9. 2 % posoji o v srebru od narodne banke > > 1900.:	9,000.000	1,719.650
Skupaj torej	448,602.090	415,020.456

Ako precejšen del tega, kar v tem razpregledu ni popolnoma pojasnjeno, ne pade na rovaš omenjenega finančnega ministra, bode pokazala šele zgodovina, ker se danes v Belgradu skrbno prikriva njegovo državi škodljivo početje.

Če tudi poslednja desetletja se svojimi razburljivimi dogodki niso baš ugodno vplivala na razvoj industrije v Srbiji, se je ta gospodarska točka vender dokaj ukoreninila. Dokaz temu je, da se nahaja danes v Srbiji 57 velikih industrijskih podjetij. Za pospešitev trgovine in prometa, ter za unemanje, podjetnega duha kakor sploh za poživahenje narodnogospodarskega gibanja je v Srbiji 100 denarnih zavodov raznih vrst s skupnim fondom 92,339.120 dinarjev. V omenjeni novi izdaji te knjige pa žal pogrešamo poučnih podatkov o učnih zavodih kraljestva Srbije, kateri podatki so se nahajali v prejšnjih izdajah te knjige.

In tako se zamore na podlagi teh-le glede časopisja konstatirati, da se v Srbiji nahaja 40 tiskarn, v katerih se tiska 69 javnih listov in glasil (meji temi 10 dnevnikov); 3 izhajajo po trikrat, 6 po dvakrat, 22 po enkrat na teden, 7 je polmesečnikov in 17 mesečnikov. Te tiskarne in javna glasila dobivajo tudi primerno podporo.

H koncu še nekaj malega o tem „Trgovinskem in obrtnem naslovniku Srbije“ samem. Knjiga je za vsakogar, ki se zanima za Srbijo, dragoceno v pogledu na njeno bogastvo raznih podatkov. Za podjetnike v trgovini in industriji in za druge splošne panoge gospodarstva je knjiga celo potrebno potrebna.

Posebno velikega pomena pa mora postati ta knjiga kot kažipot za idejo slovanske skupnosti na polju prometa in je v tem pogledu izreči zahvalo pisatelju gosp. Hristiću, ki je mogoče celo nezavedaje se tega, mnogo pripomodel k temu. Na to navajajo strani VII., VIII. in IX. Na VII. in VIII. strani navaja pisatelj razna jednaka knjižna podjetja v raznih mestih kakor: v Londonu, Parizu, Berlinu, Bukareštu, Barceloni, Lipskem, Milanu, Hamburgu, Sredcu, Dunaju, Trstu, Petrogradu, Draždanih itd. Na VIII. in IX. strani našteva pisatelj one vnanje liste, ki so s svojo publicistiko podpirali njegovo podjetje. Teh listov je bilo 9 francoskih, 23 nemških, 1 angleški; a mej več nego